

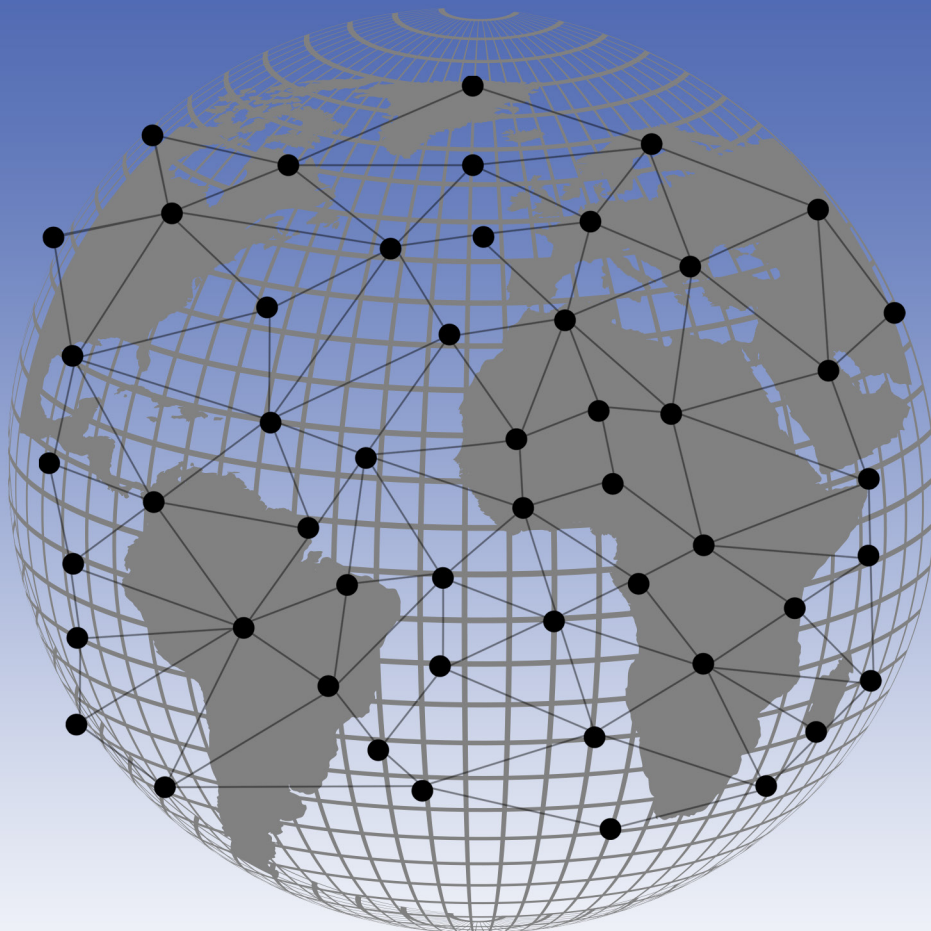

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

پایش تحولات تجارت جهانی (گزارش شماره هفتاد و یک)

در این شماره می‌خوانید:

- یافتن مقاصد جدید صادراتی، مفری برای روسیه آسیب دیده از تحریم
- تغییر جهت قطب‌نمای اقتصادی آمریکا به سمت اقتصادهای غیر چینی!
- شتاب فزاینده عربستان در دستیابی به اهداف چشم‌انداز ۲۰۳۰
- هاب‌گازی: ابتکار مشترک ترکیه و روسیه

مهر ۱۴۰۲

شناسنامه گزارش

عنوان:

پایش تحولات تجارت جهانی
(گزارش شماره هفتاد و یک)

مدیریت اقتصاد کلان و آینده پژوهی

تاریخ انتشار: مهر ۱۴۰۲

واژه‌های کلیدی: سازمان تجارت جهانی، فناوری‌های پیشرفته، دلارزدایی، ابرشهر نسوم، هاب گازی، حمل و نقل بین‌المللی ترانس خزر، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی

نشانی: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی (فرصت)، پلاک ۱۷۵

سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی" رویدادهای کلیدی در محیط ژئواکونومیک ایران را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. در این قالب، رویدادهای کلیدی از منظر تاثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران مورد توجه قرار می‌گیرند. هدف از تهیه این گزارش که به صورت ماهانه از سوی مرکز پژوهش‌های اتاق ایران منتشر خواهد شد ارائه تصویری روشن از محیط ژئواکونومیک ایران و فرصت‌ها و تهدیدهای ایران در این فضا است.

فهرست مطالب

۵	تحولات جهانی
۱۰	تحولات منطقه‌ای
۱۷	پژوهش‌های تازه
۱۹	کتاب تازه

تحولات جهانی

ممنوعیت های جدید سرمایه‌گذاری آمریکا در صنایع حساس با فناوری پیشرفته چین

اخیرا جو بایدن، رئیس جمهور آمریکا، ممنوعیت انجام سرمایه‌گذاری‌های جدید ایالات متحده در چین را صادر کرد که شامل سه بخش فناوری پیشرفته از جمله هوش مصنوعی، نیمه‌هادی‌های پیشرفته و فناوری‌های اطلاعات کوانتومی در تمامی انواع سرمایه‌گذاری غیرمستقیم جدید، سهام خصوصی، سرمایه‌گذاری خطرپذیر، سرمایه‌گذاری مشترک و سرمایه‌گذاری سبز می‌شود. علاوه بر این، در این فرمان اجرایی، مقرر شده که هنگام انجام چنین سرمایه‌گذاری‌هایی، به دولت اطلاع داده شود و در همان روز وزارت خزانه‌داری ایالات متحده "اعلامیه پیشرفته قوانین پیشنهادی (ANPR)"^۱ را منتشر و روند صدور مقررات برای اعمال محدودیت‌های سرمایه‌گذاری جدید را آغاز کرد.

هدف اصلی این فرمان، ممانعت از ورود سرمایه و تخصص آمریکایی در توسعه فناوری‌هایی است که به طور بالقوه می‌توانند پیشرفت‌های نظامی چین را تقویت کرده و امنیت ملی آمریکا را به خطر بیندازند؛ این اقدامات با عنوان "خطر زدایی" از روابط ایالات متحده با چین امانه برای "جدایی" اعلام شده است. در واکنش به این اقدام آمریکا، وزارت بازرگانی چین ابراز نگرانی شدیدی کرد و خواستار پایبندی به قوانین اقتصاد بازار و رقابت عادلانه شد.

مواردی که در این فرمان مورد معافیت قرار گرفته اند، عبارتند از: صدور مجوزهای فناوری، معاملات موادی که تحت کنترل‌های صادراتی قرار دارند و همچنین خدمات بانکی جریان‌های معمول سرمایه بین شرکت‌های مادر و شرکت‌های تابعه در چین.

ANPR دو نوع محدودیت را بر روی سرمایه‌گذاری‌ها اعمال کرده است:

۱- ممنوعیت مطلق سرمایه‌گذاری‌های ایالات متحده در فناوری‌ها و محصولات مربوط به حوزه‌های نیمه‌هادی پیشرفته، میکروالکترونیک، فناوری کوانتومی و هوش مصنوعی که برای مقاصد نظامی، اطلاعاتی، نظارتی، امنیت سایبری و کاربردهای مشابه مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۲- مورد دوم شامل الزامات اطلاع‌رسانی برای معاملات با نگرانی‌های امنیتی کمتر است.

پیش از آن نیز در اکتبر ۲۰۲۲، فرمان اجرایی ایالات متحده پیرامون کنترل‌های صادراتی صادر شده بود که منجر به کاهش سرمایه‌گذاری‌های فناوری آمریکا در چین شد.

از آنجایی که این فرمان اجرایی شامل هنگ‌کنگ و ماکائو نیز می‌شود، دولت هنگ‌کنگ بیانیه جداگانه‌ای

صادر کرد که در آن محدودیت‌های ایالات متحده را "اقدامات غیرمنطقی" علیه منطقه ویژه اداری توصیف کرد که نظم اقتصادی و تجاری جهانی را مختل می‌کند.

شایان توجه است که بایدن با سران کشورهای گروه هفت در نشست اخیر خود در ژاپن، در مورد تلاش‌های مشترک برای محدود کردن سرمایه‌گذاری‌های فناوری پیشرفته در چین گفتگو کرده بود. علاوه بر این، متحدان ایالات متحده مانند بریتانیا و اتحادیه اروپا نیز صریحاً اتخاذ تدابیر مشابه در مقابل چین را پیشنهاد کرده‌اند.

با توجه به دامنه خاص این فرمان، تأثیر مستقیم آن بر بخش فناوری و اقتصاد چین، احتمالاً محدود خواهد بود، اما جو روانی منفی ایجاد می‌کند. علاوه بر این، دسترسی چین به سرمایه عظیم، دامنه تأثیرات منفی آن را کاهش می‌دهد. با این وجود، این ممنوعیت در لحظه حساسی از وجود آسیب‌پذیری اقتصادی در چین انجام می‌شود؛ زیرا بر اساس گزارش اداره ملی آمار چین، قیمت‌های مصرف‌کننده در ماه ژوئیه کاهش یافته است که حاکی از اولین کاهش از این قبیل در طی بیش از دو سال اخیر است. در واقع با وجود تلاش‌های هماهنگ دولت برای احیای مجدد اقتصادهای محلی پس از تأثیر کووید-۱۹، اعمال این ممنوعیت از سوی ایالات متحده، ممکن است منجر به افزایش احتیاط در میان سرمایه‌گذاران بخش خصوصی شود.

در گذشته بخش فناوری چین، یکی از بخش‌های جذاب برای سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر ایالات متحده به شمار می‌رفت، اما در شرایط فعلی به دلیل تشدید تنش‌های ژئوپلیتیکی، سرمایه‌گذاری ایالات متحده در این بخش با کاهش چشمگیری مواجه شده است؛ در همین راستا سرمایه‌گذاران آمریکایی طی دو سال گذشته، به طور قابل توجهی مشارکت خود را کاهش داده‌اند. بر اساس گزارشات، حجم سرمایه‌گذاری مستقیم ایالات متحده در چین در سال گذشته، به کمترین میزان در طی ۲۰ سال گذشته یعنی به رقم ۸٫۲ میلیارد دلار کاهش یافت. علاوه بر این، حجم سرمایه‌گذاری‌های ریسک‌پذیر ایالات متحده به کمترین میزان در طی ۱۰ سال اخیر، یعنی به رقم ۱٫۳ میلیارد دلار رسید که حاکی از کاهش قابل توجه سرمایه‌گذاری آمریکا در چین است.

گزارش سازمان تجارت جهانی درباره اقدامات تلافی‌جویانه تجاری چین

اخیراً سازمان تجارت جهانی طی گزارشی، اعمال تعرفه بر فولاد و آلومینیوم از سوی ایالات متحده را به دلایل امنیتی موجه دانسته است؛ این گزارش، تعرفه‌های ذیل بخش ۲۳۲ ایالات متحده در مورد فولاد و آلومینیوم را "اقدامات امنیتی" به شمار آورده و چین را به اعمال اقدامات تلافی‌جویانه در قالب تعرفه‌های غیرقانونی و ساختگی "ایمنی" متهم کرده است؛ در حالی که چین اقدامات تلافی‌جویانه خود را حرکتی

مشروع برای حفظ حقوق و منافع مشروع خود تلقی می‌کند.

سازمان تجارت جهانی، ادعای چین در مورد اینکه اقدامات بخش ۲۳۲ ایالات متحده، اقداماتی حفاظتی هستند که با قوانین سازمان تجارت جهانی مغایرت دارند را صریحاً رد کرده است. با این وجود، مقامات چینی خواستار لغو تعرفه‌های اعمال شده ایالات متحده بر محصولات چینی شده‌اند. در واقع وزارت بازرگانی چین مدعی است که علت اصلی اعمال تعرفه‌ها از سوی آمریکا بر علیه چین، ریشه در ماهیت "یکجانبه‌گرایی و حمایت‌گرایانه" ایالات متحده دارد.

نکته حائز اهمیت آن است که اعمال تعرفه از سوی چین بر صادرات محصولات کشاورزی آمریکا به تلافی اعمال تعرفه‌های بخش ۲۳۲ بر واردات فولاد و آلومینیوم، مجموعاً منجر به کاهش ۲۷ میلیارد دلاری صادرات محصولات کشاورزی آمریکا از اواسط سال ۲۰۱۸ تا پایان سال ۲۰۱۹ شده است.

دلارزدایی از تجارت میان روسیه و چین

وزارت خارجه روسیه مدعی است دلارزدایی از تجارت روسیه و چین عملاً به صورت کامل محقق شده است. بر مبنای آمارهای اخیر این وزارتخانه، سهم دلار آمریکا در تسویه حساب‌های متقابل بین چین و روسیه طی دو سال گذشته، به میزان قابل توجهی کاهش یافته است و جایگزینی ارزهای ملی در پرداخت‌های روسیه و چین با سرعت بسیار بالایی در حال افزایش بوده است؛ به گونه‌ای که در ابتدای سال ۲۰۲۲، این رقم تنها حدود ۲۵ درصد بود، اما اکنون از ۸۰ درصد نیز فراتر رفته است. در واقع از مدت‌ها پیش، حجم مبادلات روبل-یوان در بورس مسکو (MOEX)، از مبادلات دلار-روبل پیشی گرفته است.

مقامات روس معتقدند این تغییرات نشان‌دهنده دورشدن روسیه از مبادلات با ارزهای "کشورهای غیردوست" در پیامد تحریم‌ها است.

روسیه به دنبال ایجاد منطقه تجاری در شمال آفریقا

اخیراً پوتین ابراز کرد که روسیه به همراه چهار کشور شمال آفریقا، الجزایر، مصر، مراکش و تونس، در حال رایزنی برای ایجاد یک منطقه تجارت آزاد هستند که در اتحادیه اقتصادی اوراسیا^۱ ادغام خواهد شد و طیف وسیعی از بخش‌ها، از جمله گردشگری را در بر می‌گیرد.

در حال حاضر تجارت روسیه با آفریقا محدود است و بیشتر با چهار کشور مصر، الجزایر، مراکش و آفریقای جنوبی که عضو بریکس هستند، انجام می‌شود. حجم تجارت میان روسیه و آفریقا در سال ۲۰۲۲ تنها بالغ بر ۱۸ میلیارد دلار بود که از این میان، مبلغ ۴,۷ میلیارد دلار شامل مواد غذایی می‌شد؛ این در حالی است که حجم تجارت میان چین با کشورهای آفریقایی در همان سال، بالغ بر ۲۸۲ میلیارد دلار بوده است.

۱- بلوک اقتصادی متشکل از کشورهای روسیه، ارمنستان، بلاروس، قزاقستان و قرقیزستان.

با این وجود، روابط میان روسیه و کشورهای آفریقایی از قابلیت و پتانسیل رشد برخوردار است. در همین راستا، مراکش سومین شریک تجاری روسیه در منطقه به شمار می‌رود و تجارت بین دو کشور در حال افزایش است؛ از سال ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۱، حجم تجارت فیما بین با ۴۲ درصد افزایش، به ۱٫۶ میلیارد دلار رسیده است. از سال ۲۰۲۱ تاکنون نیز حجم تجارت دوجانبه ۲۵ درصد افزایش یافته است؛ روندی که بر اساس اعلام وزارت امور خارجه مراکش، تا ماه‌های نخست سال ۲۰۲۳ نیز ادامه داشته است.

عمده صادرات روسیه به مراکش را مواد شیمیایی، مواد غذایی، فلزات، فناوری، هیدروکربن‌ها و مشتقات آن مانند آمونیاک و پتاس تشکیل می‌دهد که در کودهای شیمیایی مورد استفاده قرار می‌گیرد. صادرات اصلی مراکش به روسیه نیز شامل سبزیجات و میوه‌ها مانند لیمو و گوجه فرنگی و همچنین ماهی می‌شود.

جالب آنکه در بحبوحه جنگ اوکراین، مراکش گازوئیل را با تخفیف از روسیه وارد می‌کند؛ در همین راستا حجم گازوئیل وارداتی مراکش از روسیه، از ۶۶ هزار تن در سال ۲۰۲۱ به ۷۳۵ هزار تن در سال ۲۰۲۲ افزایش یافت.

به گفته کمیسیون اروپا، تحریم‌های اتحادیه اروپا، سایر کشورهای G7 و استرالیا در پی حمله به اوکراین، منجر به مسدود شدن ۳۰۰ میلیارد یورو (۳۲۶ میلیارد دلار) از ذخایر بانک مرکزی روسیه شده و ۷۰ درصد از دارایی‌های سیستم بانکی روسیه تحت تحریم قرار گرفته است؛ در همین راستا روسیه با شروع تحریم‌ها، به دنبال مقاصد جدید صادراتی رفته است.

از آنجایی که مراکش هنوز به منظور تولید برق به زغال سنگ متکی است، حجم زیادی زغال سنگ از روسیه وارد می‌کند و با توجه به مستثنی بودن زغال سنگ از تحریم‌ها، این کشور قادر به تداوم واردات خود از روسیه بوده است.

از سوی دیگر، به ویژه کشورهای تونس و مصر از منطقه تجارت آزاد با روسیه بهره خواهند برد، زیرا برای آنها امکان واردات ارزان‌تر غلات و کودهای شیمیایی از روسیه را فراهم می‌آورد.

علاوه بر این، نیل به این توافق، می‌تواند به اصلاح برخی از عدم تعادل‌های تجاری بین روسیه و منطقه کمک کند، زیرا سطح صادرات روسیه به این کشورها بسیار بالاتر از صادرات الجزایر، تونس و مصر به روسیه است.

در واقع، روسیه در سراسر آفریقا از نفوذ برخوردار است و در قالب این توافق پیگیر تقویت روابط با این قاره است. در واقع روسیه بسیاری از کشورهای آفریقایی را به عنوان منطقه‌ای با پتانسیل اقتصادی بالا می‌بیند؛ در همین راستا می‌توان حضور رو به گسترش گروه واگنر در این قاره را تبیین کرد. گروه واگنر در معادن طلای این قاره سهام دارد و در حال بهره‌برداری از سایر منابع طبیعی در آفریقا است.

مکزیک جایگزین چین شد

حجم تجارت میان مکزیک و آمریکا به صورت فزاینده‌ای در حال رشد است؛ در همین راستا بر اساس آمارهای تازه منتشرشده، تجارت بین آمریکا و مکزیک در چهار ماهه نخست سال جاری، به ۲۶۳ میلیارد دلار رسیده است؛ امری که مکزیک را در جایگاه شریک نخست تجاری آمریکا قرار داده است؛ این در حالی است که در بیشتر سال‌های پس از سال ۲۰۱۰ و تا آغاز همه‌گیری کرونا، چین شریک اصلی تجاری آمریکا بود. این تغییر را برخی نماد نوعی دگرگونی پارادایمی در تجارت جهانی و فاصله گرفتن چین و آمریکا از یکدیگر تلقی می‌کنند.

در چهار ماهه نخست سال جاری، حجم تجارت آمریکا با مکزیک، ۱۵,۴ درصد از کل کالاهای صادراتی و وارداتی توسط ایالات متحده را تشکیل می‌دهد؛ این در حالی است که کل تجارت آمریکا با کانادا و چین در همین مدت، به ترتیب ۱۵,۲ درصد و ۱۲ درصد بود. برخی تحلیلگران معتقدند بذره‌های این تغییر، پیش از همه‌گیر شدن کرونا و با اعمال تعرفه‌های دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور سابق آمریکا، بر برخی از کالاهای چینی و امضای قرارداد تجاری ایالات متحده، کانادا و مکزیک (به روزرسانی جزئی از قرارداد نفتا که نزدیک به سه دهه قدمت دارد) کاشته شده است. این تغییر همچنین می‌تواند نشانه‌ای از حرکت اقتصاد آمریکا به سوی زنجیره‌های ارزش جدید باشد؛ زنجیره‌هایی که در "اقتصادهای دوست" و نه اقتصاد چین جای گرفته‌اند.

از سوی دیگر، تغییر شریک اول تجاری آمریکا، می‌تواند نشانه‌ای از تقویت منطقه‌گرایی و تضعیف جهانی شدن نیز باشد. به عنوان نمونه به طور میانگین، بر روی ۴۰ درصد از کالاهای واردشده از مکزیک، "ساخته‌شده در ایالات متحده" ذکر است؛ این بدان معناست که ۴۰ درصد از قطعاتی که به صورت محصول نهایی وارد آمریکا می‌شود، هنوز در ایالات متحده تولید می‌شود. در همین حال، میانگین میزان سهم قطعات آمریکایی به کار رفته در واردات آمریکا از کانادا، ۲۵ درصد است اما در مورد محصولی که از چین وارد می‌شود، این رقم تنها ۴ درصد است. این تفاوت نیز در گرایش فزاینده آمریکا به تجارت با کشورهای دوست و همسایه مؤثر بوده است.

تحولات منطقه ای

پروژه‌های ساخت و ساز تریلیون دلاری عربستان

عربستان سعودی برای اجرای پروژه‌های بزرگ در راستای استراتژی بلندپروازانه چشم‌انداز ۲۰۳۰ خود، قراردادهای ساخت و ساز با ارزش ترکیبی ۲۵۰ میلیارد دلاری را منعقد کرده است.

این پروژه‌ها از سال ۲۰۱۶ که سند چشم‌انداز ۲۰۳۰ عربستان اعلام و منتشر شد، به پیمانکاران واگذار شده است. به گفته شرکت مشاوره املاک نایت فرانک، از آن زمان تاکنون، حدود ۱,۲۵ تریلیون دلار از پروژه‌های املاک و زیرساختی در مراحل مختلف از طراحی تا اجرا قرار گرفته که مسلماً یکی از گسترده‌ترین برنامه‌های توسعه املاک و مستغلات است که تاکنون در دنیا اجرایی شده؛ روندی که با نزدیک شدن عربستان سعودی به ضرب‌الاجل سال ۲۰۳۰ برای تحقق چشم‌انداز ۲۰۳۰، سرعت می‌یابد.

عربستان سعودی که شاهد سریع‌ترین رشد اقتصادی گروه ۲۰ در سال ۲۰۲۲ بود، اصلاحات و ابتکارات متعددی را با هدف کاهش وابستگی خود به درآمدهای نفتی انجام داده است.

محور اصلی این طرح، ساخت زیرساخت‌های جدید، مسکن انبوه، هتل‌ها و سایر مقاصد گردشگری و سرگرمی است که منجر به جذب بیشتر توریست‌های بین‌المللی و پرداخت بیشتر برای استفاده از امکانات عربستان می‌شود؛ در همین راستا، برجسته‌ترین پروژه‌ای که تاکنون عربستان از آن رونمایی کرده است، احداث ابرشهری به نام نئوم است که هزینه ساخت آن، ۵۰۰ میلیارد دلار برآورد شده است. این کشور در طول سال گذشته، اجزای فرعی مختلفی را در نئوم از جمله تروئنا، محل برگزاری بازی‌های آسیایی ۲۰۳۰ و سیندالا، جزیره لوکس و مقصد گردشگری در دریای سرخ را اعلام کرده است.

تاکنون حدود ۷۰ میلیارد دلار از پروژه‌های نئوم اجرایی شده‌اند که نزدیک به نیمی از آن (۴۵ درصد)، تکمیل شده است.

حجم واحدهای مسکونی که دولت در نظر دارد در این شهر بسازد، به ۶۶۰ هزار واحد رسیده است که طی ۱۲ ماه گذشته، ۳۰ درصد افزایش یافته است؛ این در حالی است که حدود ۳۰۰ هزار متر مربع از فضای اداری این شهر از پاییز گذشته تکمیل شده است.

پیش‌بینی می‌شود که عربستان تا سال ۲۰۳۰، میزبان ۱۰۰ میلیون توریست خواهد بود؛ در همین راستا، در حالی که در بخش خرده‌فروشی، طرح ساخت و ساز حدود ۵,۳ میلیون متر مربع هتل برنامه‌ریزی شده بود، ۲۸۹ هزار اتاق هتل دیگر نیز اضافه شده است.

در سه ماهه نخست سال ۲۰۲۳، حدود ۷,۸ میلیون توریست از عربستان سعودی دیدن کردند که بالاترین

میزان جذب توریست در این کشور از زمان همه‌گیری کرونا به شمار می‌رود و نشان‌دهنده افزایش ۶۴ درصدی نسبت به سطح پیش از همه‌گیری کرونا است.

اخیراً صندوق بین‌المللی پول (IMF) اعلام کرد که تحولات اقتصادی مستمر در عربستان سعودی، به این کشور در افزایش رشد، کاهش کم‌سابقه میزان بیکاری، مهار تورم و افزایش سرمایه‌گذاری خارجی همزمان با کاهش وابستگی به نفت کمک کرده است.

دورخیز قطر برای افزایش تولید LNG

قطر در راستای حفظ جایگاه خود به عنوان صادرکننده پیشرو در صنعت LNG، به منظور تأمین ۴۰ درصد از کل LNG بازار جهانی تا سال ۲۰۲۹ در حال برنامه‌ریزی است. در همین راستا شرکت قطر انرژی در ماه ژوئیه قراردادی را با شرکت شل به منظور توسعه میدان شمال شرقی این کشور، به عنوان اولین مرحله از بزرگترین پروژه LNG جهان به امضا رساند؛ این کشور پیشتر نیز قراردادهایی را با شرکت‌های توتال، اکسون، ConocoPhillips و Eni امضا کرده است. این توسعه شامل شش مرحله است که ظرفیت تولید LNG قطر را تا سال ۲۰۲۷ از ۷۷ میلیون تن، به ۱۲۶ میلیون تن در سال افزایش خواهد داد.

در همین راستا قطر با پیش‌بینی رشد عرضه خود در آینده، قرارداد بزرگ ۲۷ ساله LNG را در ژوئن سال جاری با شرکت ملی نفت چین به منظور تأمین ۴ میلیون تن LNG در سال امضا کرد که دومین قرارداد بزرگ گازی بین قطر و چین در سال گذشته به شمار می‌رود. در نوامبر ۲۰۲۲، شرکت قطر انرژی، قرارداد مشابهی را به منظور تأمین سالانه ۴ میلیون تن LNG در قراردادی ۲۷ ساله با غول نفتی چینی سینوپک به امضا رسانده بود.

علاوه بر این، قطر به دنبال امضای قراردادهای بیشتری است و در همین راستا، امضای توافقات کوتاه مدت‌تر و ارزان‌تری را به برخی دیگر از کشورها پیشنهاد داده است؛ در همین راستا شرکت قطر انرژی در ژوئن با شرکت دولتی نفت بنگلادش قراردادی ۱,۸ میلیون تنی برای ۱۵ سال به امضا رساند که تأمین آن از سال ۲۰۲۶ آغاز خواهد شد.

همکاری درازمدت ترکیه و روسیه در زمینه انرژی

اخیراً اردوغان اظهار داشته که روسیه و ترکیه در حال برنامه‌ریزی برای همکاری بلندمدت در زمینه انرژی هستند. این همکاری‌ها به چندین ابتکار مرتبط با صادرات گاز طبیعی و توسعه پروژه‌هایی با هدف صادرات انرژی روسیه به بازارهای جهانی از طریق ترکیه هستند.

این ابتکارات بر اساس پیشنهاد مسکو برای ایجاد یک هاب گازی در ترکیه انجام می‌پذیرد که به هدایت

ترانزیت گاز از دو خط لوله نورداستریم روسیه که سال گذشته در اثر انفجارها به شدت آسیب دیدند، به خط لوله ترکاستریم کمک می‌کند. این امر مستقیماً گاز طبیعی روسیه را به شبکه گاز ترکیه و سپس به جنوب اروپا متصل می‌کند.

اردوغان خبر این موضوع تأکید کرده است که ایجاد هاب گازی، عرضه انرژی روسیه به بازار جهانی را تضمین می‌کند و به کنترل قیمت گاز کمک می‌کند. برای این منظور، آنکارا در حال حاضر زیرساخت‌ها و امکانات لازم را ایجاد کرده است و اکنون قصد دارد یک مرکز مالی ویژه صادرات گاز طبیعی نیز تأسیس نماید؛ در همین راستا، اردوغان اعلام کرد که "ما به دنبال ایجاد یک هاب برای تأمین مالی پروژه‌های مربوط به تأمین گاز طبیعی، مشابه مراکزی که در لندن و هامبورگ وجود دارد، هستیم... ما قصد داریم چنین مرکزی را نه تنها برای گاز طبیعی، بلکه برای انواع دیگر انرژی و نیز بخش معدن ایجاد کنیم".

پوتین پیش از این تصریح کرده بود که با ایجاد یک هاب گازی در ترکیه، بستر تجارت الکترونیکی ایجاد خواهد شد. علاوه بر این، این هاب می‌تواند به مکانی برای تعیین قیمت نهایی گاز برای مصرف‌کنندگان اروپایی تبدیل شود و به جلوگیری از «سیاسی شدن» غیرضروری منابع انرژی کمک کند.

ترکیه در چارچوب این هاب گازی برنامه‌ریزی شده که از سال ۲۰۲۴ آغاز به کار خواهد کرد، می‌تواند سالانه حدود ۴۰ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی صادر کند. از دیدگاه رییس جمهور ترکیه، این هاب تأثیر مثبتی بر کاهش هزینه‌های جهانی انرژی خواهد داشت؛ به تأمین گاز مورد نیاز ترکیه کمک می‌کند و در نهایت این کشور را به یک "کانون انرژی جهانی" جدید تبدیل می‌کند.

توافق قزاقستان و گرجستان برای تقویت حمل‌ونقل بین‌المللی ترانس خزر (TITR)

دو کشور قزاقستان و گرجستان در مورد ساخت ترمینال بندری در شهر پوتی^۱ گرجستان با سرمایه‌گذاری مساوی به توافق رسیدند؛ اقدامی که منجر به افزایش حجم حمل‌ونقل کالایی در مسیر ترانزیت بین‌المللی ترانس خزر خواهد شد.

حجم کلی سرمایه‌گذاری در این پروژه، ۱۵ تا ۲۰ میلیون دلار برآورد شده است که بر اساس زمانبندی پروژه، مرحله اول این پروژه در سه ماهه اول سال آینده به بهره‌برداری خواهد رسید. با توجه به فناوری عملیاتی بکار گرفته شده در این پروژه، حداکثر ظرفیت این ترمینال، به TEU^2 ۴۵۰,۰۰۰ در سال خواهد رسید.

شایان توجه است که طی شش ماه نخست سال جاری، بیش از ۱,۳۲ میلیون تن کالا از طریق مسیر

۱ - پوتی، یکی از بزرگترین بنادر گرجستان است که یک مرکز اصلی در مسیر ترانس خزر به شمار می‌رود.

۲ - هر TEU، معادل بیست فوت است.

ترنس خزر جابجا شده است که حاکی از افزایش ۷۷ درصدی نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۲۱ است.

توافق ساخت ترمینال غلات میان امارات متحده عربی و قزاقستان

اخیراً وزارت صنعت و توسعه زیرساخت قزاقستان اعلام کرد که رهبران تجاری امارات متحده عربی و قزاقستان به منظور ساخت یک پایانه غلات و توسعه یک پایانه دریایی در بندر دریایی کوریک به توافق رسیدند؛ در همین راستا گروه بنادر ابوظبی (AD) قراردادی را با شرکت SEMURG INVEST مستقر در آلماتی امضا کرده است. این پروژه با حمایت شرکت ملی سرمایه‌گذاری قزاقستان اجرا خواهد شد.

این دو شرکت بر اساس مفاد این قرارداد، سرمایه‌گذاری مشترکی را برای بهره‌برداری و توسعه پایانه سرزه به یک پایانه چند منظوره انجام خواهند داد.

این پروژه به‌ویژه در قالب توسعه مسیر حمل‌ونقل بین‌المللی ترانس خزر از اهمیت استراتژیکی برخوردار است. در همین راستا، عبدالعزیز زاید الشمسی، مدیر عامل منطقه‌ای شرکت AD Ports Group، انجام یک سرمایه‌گذاری مشترک با شرکت Semurg را نقطه عطفی در توسعه استراتژی کریدور میانی عنوان کرد.

به گفته الماس آیداروف، معاون وزیر امور خارجه قزاقستان، امارات متحده عربی شریک تجاری و سرمایه‌گذاری مهمی برای قزاقستان به شمار می‌رود. در همین راستا، امارات در سه ماهه اول سال جاری، مبلغ ۲۰۹،۷ میلیون دلار در اقتصاد قزاقستان سرمایه‌گذاری کرد؛ رقمی که ۲،۵ برابر بیشتر از سال گذشته است.^۱ علاوه بر این از اول اوت، حدود ۲۵۰ شرکت با سرمایه عربی در قزاقستان فعالیت خود را آغاز کرده‌اند. همچنین از سال ۲۰۰۵ تا سه ماهه اول سال جاری، بالغ بر ۳،۳۸ میلیارد دلار در قزاقستان سرمایه‌گذاری انجام شده است.

افزایش چشمگیر حجم سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در مصر طی ۱۰ سال گذشته

اخیراً آژانس مرکزی آمار و بسیج عمومی مصر (CAPMAS)^۲ اعلام کرده است که حجم خالص سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) در مصر طی ۱۰ سال گذشته به رقم ۶۶،۷ میلیارد دلار رسیده است. در واقع دولت مصر به منظور ایجاد فرصت‌های شغلی و کاهش نرخ بیکاری، سیاست جذب سرمایه‌های بیشتر و ایجاد پروژه‌های جدید را در دستور کار خود قرار داده است.

بر اساس گزارش این آژانس، حجم سرمایه‌گذاری خارجی در سال مالی ۲۰۱۳-۲۰۱۴ به ۴،۲ میلیارد دلار رسید که در مقایسه با ۳،۸ میلیارد دلار در سال پیش از آن، افزایش ۱۱،۳ درصدی داشت. این رقم در سال

1- In the first quarter, the UAE invested \$209.7 million in the Kazakh economy, 2.5 times more than last year

2 - The Central Agency for Public Mobilization and Statistics

بعد، با افزایش ۵۲,۷ درصدی به ۶,۴ میلیارد دلار رسید و در سال ۲۰۱۶، به رقم ۶,۹ میلیارد دلار رسید که نسبت به سال پیش از آن، افزایش ۸,۷ درصدی یافته بود.

شایان توجه است که طی سال‌های بعد نیز حجم سرمایه‌گذاری‌ها در نوسان بوده است؛ به نحوی که در سال مالی ۲۰۱۷-۲۰۱۶ به ۷,۹ میلیارد دلار رسید که نسبت به سال پیش از آن، ۱۴,۴ درصد افزایش داشت اما این رقم در سال بعد، ۲,۷ درصد کاهش داشت و به ۷,۷ میلیارد دلار رسید.^۱ پس از آن در سال ۲۰۱۹-۲۰۱۸، مجدداً افزایش یافت و به ۸,۲ میلیارد دلار رسید که نسبت به سال قبل، ۶,۷ درصد افزایش یافته بود. این روند در سال ۲۰۲۰-۲۰۱۹، با کاهش ۹,۵ درصدی مواجه شد و به رقم ۷,۵ میلیارد دلار رسید؛ این رقم در زمان همه‌گیری ویروس کرونا، با کاهش شدیدی مواجه شد و به ۵,۲ میلیارد دلار رسید که نسبت به سال قبل، ۳۰ درصد کاهش داشت؛ در حال حاضر با اقدامات و تلاش‌های انجام شده توسط دولت، حجم سرمایه‌گذاری‌ها مجدداً افزایش یافته است؛ به نحوی که در سال ۲۰۲۲-۲۰۲۱، با افزایش ۷۱,۴ درصدی، به ۸,۹ میلیارد دلار رسید.

شایان توجه است که ارزش خالص سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی تنها در نیمه اول سال مالی ۲۰۲۳-۲۰۲۲، به ۵,۷ میلیارد دلار رسید؛ این در حالی است که در مدت مشابه سال مالی ۲۰۲۲-۲۰۲۱ که حجم سرمایه‌گذاری‌ها ۲,۴ میلیارد دلار بود، افزایش ۷۵,۴ درصدی یافته است.

بر اساس گزارش این آژانس، عربستان سعودی در صدر فهرست ده کشور برتر سرمایه‌گذار در مصر در نیمه اول سال مالی ۲۰۲۳-۲۰۲۲ قرار دارد؛ به نحوی که ارزش سرمایه‌گذاری‌های این کشور در مصر، به ۲,۱ میلیارد دلار رسیده است و پس از آن امارات با ۱,۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری، ایتالیا با ۱,۲ میلیارد دلار، انگلستان با ۱,۲ میلیارد دلار، ایالات متحده آمریکا با ۱ میلیارد دلار، لوکزامبورگ با ۷۰۵,۷ میلیون دلار، هلند با ۶۴۱,۴ میلیون دلار، چین با ۴۱۸,۶ میلیون دلار، سوئیس با ۳۸۸,۶ میلیون دلار و کویت با ۲۸۲,۲ میلیون دلار، در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

تعداد شرکت‌های سرمایه‌گذاری در سال مالی ۲۰۲۲-۲۰۲۱ با افزایش ۹,۲ درصدی نسبت به سال پیش از آن، به ۳۱,۲۰۰ شرکت رسیده است؛ تعداد این شرکت‌ها در سال مالی ۲۰۲۱-۲۰۲۰، ۲۸,۵۰۰ شرکت بود. از سوی دیگر، ارزش سرمایه این شرکت‌ها در سال مالی ۲۰۲۲-۲۰۲۱ با افزایش ۳۸,۳ درصدی نسبت به سال پیش از آن، به ۱۱۷,۴ میلیارد پوند رسید؛ در واقع این رقم در سال مالی ۲۰۲۱-۲۰۲۰، ۸۴,۹ میلیارد پوند بود.

1- It pointed to an increase in investments to reach \$7.9bn in 2016/2017, an increase of 14.4% over the previous year, and decreased in the following year to record \$7.7bn, a decrease of 2.7%. Then, it increased in 2018/2019 to reach \$8.2bn, an increase of 6.7% from the previous year, then it decreased again in 2019/2020, recording \$7.5bn, a decrease of 9.5%, and as a result of the Coronavirus pandemic, it continued to decline to reach \$5.2bn, a decrease of 30% from the previous year, and with the efforts of the state It rose again to reach \$8.9bn in 2021/2022, an increase of 71.4%.

بر اساس گزارش این آژانس، در سال ۲۰۲۲-۲۰۲۱، بیشترین سهم (۹۲٫۸ درصد) از کل ارزش سرمایه شرکت‌هایی که بر اساس قوانین سرمایه‌گذاری مصر تأسیس شده‌اند را مصری‌ها به دست آوردند که بالغ بر ۱۰۸٫۹ میلیارد پوند است و پس از آن، اعراب با کسب ۵٫۲ میلیارد پوند یعنی معادل ۴٫۵ درصد و در نهایت خارجی‌ها با جذب ۳٫۲ میلیارد پوند یا ۲٫۷ درصد، در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

بیشتر شرکت‌های سرمایه‌گذاری تأسیس شده در سال ۲۰۲۱، یعنی ۱۷٫۱۰۰ شرکت، در بخش خدمات فعالیت می‌کنند. پس از آن، بخش‌های صنعت با ۵٫۲۰۰ شرکت، بخش ساختمان با ۴٫۴۰۰ شرکت، بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات با ۲٫۴۰۰ شرکت، بخش کشاورزی با ۱٫۵۰۰ شرکت، بخش گردشگری با ۴۹۶ شرکت و در نهایت بخش تأمین مالی با ۲۷ شرکت، در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

ذکر این نکته جالب است که بخش ساخت و ساز، بیشترین سهم از ارزش سرمایه‌گذاری‌ها در مصر را به خود اختصاص داده است؛ در همین راستا در سال مالی ۲۰۲۲-۲۰۲۱ ارزش سرمایه شرکت‌های سرمایه‌گذاری در بخش ساخت و ساز، به ۵۷٫۱ میلیارد پوند مصر، بخش خدمات به ۲۹٫۳ میلیارد پوند، بخش صنعت به ۲۲/۲ میلیارد پوند، بخش کشاورزی به ۳٫۶ میلیارد پوند، پس از آن بخش گردشگری به ۲٫۱ میلیارد پوند، بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات به ۱٫۷ میلیارد پوند و در نهایت بخش تأمین مالی به ۱٫۴ میلیارد پوند مصر رسیده است.

انجام اولین معامله نفتی امارات با روپیه هند

امارات متحده عربی و هند اخیراً اولین معامله نفتی خود را با استفاده از روپیه انجام دادند؛ در همین راستا بزرگترین پالایشگاه هند، Indian Oil Corp یک میلیون بشکه از امارات خریداری کرده است که هزینه آن با روپیه به شرکت ملی نفت ابوظبی (ADNOC) پرداخت خواهد شد.

در جریان سفر نارندرا مودی، نخست وزیر هند به ابوظبی در ماه گذشته، دو کشور در مورد تجارت دوجانبه بر اساس روپیه به جای دلار به توافق رسیدند؛ این اقدام می‌تواند هزینه‌های مبادله و تبدیل دلار را برای هر دو کشور کاهش دهد.

در راستای امضای توافقنامه همکاری مالی با هند در سال گذشته، بانک مرکزی امارات متحده عربی در اوایل ماه مارس، اجرای استراتژی درهم دیجیتال خود را آغاز کرد. انجام تراکنش‌های مالی میان امارات و هند با استفاده از ارزهای دیجیتال، می‌تواند منجر به حذف هزینه تبدیل یک ارز واسطه مانند دلار و کاهش خطرات ناشی از تغییرات نرخ ارز در معاملات دو کشور خواهد شد؛ امری که بازتابی از مشارکت اقتصادی رو به رشد امارات و هند به شمار می‌رود.

شایان توجه است که حجم تجارت دوجانبه میان امارات و هند طی یک سال اخیر، به ۸۴٫۵ میلیارد دلار

رسیده است.

امارات حتی پیشتر از مبادله بر اساس ارز محلی با هند، این روند را با چین آغاز کرده است؛ تنها چند ماه بعد پس از سفر شی جین پینگ، رئیس‌جمهور چین در دسامبر سال گذشته به ریاض و دیدار با رهبران کشورهای خلیج فارس که عزم چین مبنی بر انجام تجارت نفت و گاز با یوان را اعلام کرد، اولین معامله انرژی مبتنی بر یوان با حدود ۶۵,۰۰۰ تن گاز طبیعی مایع امارات در مارس ۲۰۲۳ انجام شد. این معامله توسط شرکت ملی نفت فلات قاره چین و شرکت توتال انرژی فرانسه از طریق شرکت نفت و گاز شانگهای^۱ انجام شد.

افتتاح دفتر صندوق ثروت ملی امارات در پکن

اخیراً صندوق ثروت ملی ابوظبی، دفتری را در پکن افتتاح کرده است؛ افتتاح این دفتر در پکن گام جدیدی در راستای توسعه روابط اقتصادی چین و امارات است. احتمالاً امارات تا آینده‌ای قابل پیش‌بینی، موقعیت خود به عنوان مهمترین شریک اقتصادی چین در خاورمیانه را حفظ خواهد کرد.

شرکت سرمایه‌گذاری Mubadala که متعلق به دولت ابوظبی است و به عنوان یک صندوق سرمایه‌گذاری مستقل فعالیت می‌کند، بر سرمایه‌گذاری در چین تمرکز خواهد کرد. هرچند که این شرکت قصد داشت که دفتر خود در پکن را زودتر افتتاح کند اما به دلیل محدودیت‌های مرتبط با ویروس کرونا موفق به انجام آن نشد.

روابط بین امارات متحده عربی و چین به ویژه از سال گذشته میلادی در حال تقویت است؛ در همین راستا، شرکت ملی نفت امارات در ماه اوت، یک شبکه سوخت جت در چین ایجاد کرد. علاوه بر این، شرکت انرژی هسته‌ای امارات در ماه می، سه قرارداد با سازمان‌های انرژی هسته‌ای چین امضا کرد. از سوی دیگر، مقامات بانک مرکزی امارات متحده عربی و اداره پولی هنگ‌کنگ در ماه می در ابوظبی با یکدیگر ملاقات کردند و متعهد به توسعه همکاری‌های دوجانبه شدند.

چین در سازمان همکاری شانگهای نقش کلیدی دارد. امارات متحده عربی در ماه می، شریک گفتگو در سازمان همکاری شانگهای شد و نهایتاً در اواخر ماه اوت ۲۰۲۳ برای پیوستن به بریکس دعوت شد.

چین و امارات برای اولین بار در ماه مارس قرارداد صادرات گاز طبیعی مایع را به یوان منعقد کردند. این موارد نشانه‌های مهمی از روابط رو به گسترش چین و امارات را نشان می‌دهد.

در تصویر کلان‌تر، چین بزرگترین شریک تجاری امارات متحده عربی در سال ۲۰۲۲ بود. بر مبنای آمارهای وزارت اقتصاد امارات متحده عربی، تجارت غیرنفتی بین دو کشور در سال گذشته به بیش از ۷۲ میلیارد دلار

1 - Shanghai Petroleum and Natural Gas Exchange

بالغ شد که ۱۸ درصد نسبت به سال پیش از آن، افزایش یافته است.

پژوهش‌های تازه

بازار ۱۲ میلیارد دلاری جلبک دریایی تا سال ۲۰۳۰

بانک جهانی در گزارش تازه خود، به "چشم‌انداز بازار جهانی پرورش جلبک دریایی تا سال ۲۰۳۰" پرداخته است و فرصت‌های مهم آن را تبیین کرده است. نکات کلیدی این گزارش عبارتند از:

۱. پرورش جلبک دریایی، پتانسیل ایجاد ۱۱,۸ میلیارد دلار ارزش اقتصادی تا سال ۲۰۳۰ را دارد.
۲. در حال حاضر بخش جلبک دریایی، تحت سلطه تعداد انگشت شماری از کشورهای آسیایی قرار دارد، اما فرصت‌هایی برای رشد در سایر مناطق و بهره‌گیری برای کاربردهای جدید وجود دارد.
۳. پرورش جلبک دریایی می‌تواند با جذب دی اکسید کربن از جو، به مقابله با تغییرات آب‌وهوایی کمک کند.
۴. پرورش جلبک دریایی همچنین می‌تواند به بهبود تنوع زیستی دریایی و ارائه خدمات اکوسیستمی مانند تصفیه آب کمک کند.
۵. پرورش جلبک دریایی می‌تواند ایجاد شغل و توسعه اقتصادی در جوامع ساحلی را افزایش دهد.
۶. در شرایط کنونی، حضور زنان در بخش پرورش جلبک دریایی، ناچیز است اما این صنعت، از پتانسیل توانمندسازی زنان و دختران برخوردار است.
۷. پرورش جلبک دریایی می‌تواند یک شکل پایدار و سازگار با محیط زیست از آبی‌پروری باشد.
۸. در شرایط کنونی، توسعه بخش جلبک دریایی، چالش‌هایی مانند دسترسی به بازارها، امور مالی و فناوری مواجه است.
۹. بانک جهانی از توسعه بخش جلبک دریایی حمایت می‌کند و این هدف را از طریق ارائه مشاوره سیاستی، کمک‌های فنی و سرمایه‌گذاری انجام می‌دهد.
۱۰. آینده پرورش جلبک دریایی روشن است و این بخش از پتانسیل کسب سهم قابل توجهی در اقتصاد و محیط زیست جهانی برخوردار است.^۱

پس لرزه‌های اقتصادی زلزله ۲۰۲۳ سوریه

بانک جهانی در گزارشی تازه تحت عنوان "پایش اقتصادی سوریه، تابستان ۲۰۲۳: پس لرزه‌های اقتصادی زمین لرزه‌های بزرگ"^۱ به ارزیابی اثرات این زمین لرزه بر اقتصاد سوریه پرداخته است. نکات کلیدی این گزارش عبارتند از:

۱. زمین لرزه ۶ فوریه ۲۰۲۳، مرگبارترین زمین لرزه سوریه از سال ۱۸۲۲ بود که بیش از ۱۱ هزار کشته و بیش از یک میلیون آواره برجای گذاشت.
۲. این زمین لرزه خسارات زیادی به زیرساخت‌ها از جمله جاده‌ها، پل‌ها و ساختمان‌ها وارد کرد.
۳. تأثیر اقتصادی این زلزله ۵٫۲ میلیارد دلار، معادل ۲٫۵ درصد از تولید ناخالص داخلی سوریه برآورد شده است.
۴. انتظار می‌رود این زلزله وضعیت اقتصادی وخیم در سوریه را که پس از ۱۲ سال جنگ داخلی به کندی در حال بهبود است، وخیم‌تر کند.
۵. دولت سوریه از منابع محدودی برای مواجهه با تأثیرات زلزله برخوردار است؛ در همین راستا، ارائه کمک‌های بین‌المللی به این کشور در جهت رسیدگی به شرایط وخیم، به فوریت مورد نیاز است.
۶. این زلزله ۱۲ استان از ۱۴ استان سوریه را تحت تأثیر قرار داد.
۷. استان‌های حلب، ادلب، حماه و لاذقیه بیشترین آسیب را متحمل شده‌اند.
۸. این زمین لرزه بیش از ۱۰۰ هزار خانه را ویران کرد یا آسیب رساند.
۹. بیش از ۵۰۰ مدرسه و بیمارستان نیز آسیب دیده‌اند.
۱۰. زلزله، بخش تولید و تجارت محصولات کشاورزی را مختل کرده است.
۱۱. انتظار می‌رود که تأثیرات اقتصادی این زلزله تا سال‌های آینده احساس شود.
۱۲. در این گزارش همچنین چالش‌های بازسازی در سوریه پس از زلزله مانند کمبود منابع، درگیری‌های مداوم و آوارگی مردم مورد بحث قرار گرفته است. در پایان، این گزارش خواستار کمک فوری بین‌المللی برای کمک به سوریه برای بهبودی اوضاع پس از زلزله و بازسازی اقتصاد این کشور شده است.

گذار توأمان زنجیره‌های ارزش جهانی به زنجیره‌های سبز و دیجیتال

آنکتاد اخیراً در گزارشی به "گذار توأمان زنجیره‌های ارزش جهانی به زنجیره‌های سبز و دیجیتال" پرداخته است. نکات کلیدی این گزارش عبارتند از:

۱. گذار سبز و دیجیتال زنجیره‌های ارزش به طور فزاینده‌ای در هم تنیده شده‌اند.
۲. کشورهایی که با تأخیر وارد زنجیره‌های ارزش می‌شوند، می‌توانند با سبز کردن و دیجیتالی کردن صنایع تولیدی خود، از این انتقال دوقلو سود ببرند.
۳. هم دولت‌ها و هم شرکت‌های پیشرو و مصرف‌کنندگان، به طور فزاینده‌ای خواستار تولید محصولات و اتخاذ فرآیندهای سبز و دیجیتال هستند.
۴. فناوری‌های دیجیتال می‌توانند به کاهش آثار مخرب زیست‌محیطی زنجیره‌های ارزش جهانی کمک کنند.
۵. سیاست‌گذاری‌های آینده باید بر همسوسازی استراتژی‌های سبز و دیجیتال، توسعه توانمندی‌های دیجیتال و تقویت حمایت مالی و مشارکت‌های بین‌المللی تمرکز کنند.
۶. اینگونه پیش‌بینی می‌شود که انتقال سبز و دیجیتال تا سال ۲۰۳۰، ۲۰۰ میلیون شغل ایجاد کند.
۷. انتظار می‌رود بازار جهانی کالاها و خدمات سبز تا سال ۲۰۳۰، به ۱۲ تریلیون دلار برسد.
۸. پیش‌بینی می‌شود اقتصاد دیجیتال بین سال‌های ۲۰۲۲ تا ۲۰۲۵ سالانه ۶ درصد رشد کند.
۹. پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۲۵، کشورهای با درآمد پایین و متوسط ۴۰ درصد از اقتصاد دیجیتال جهانی را تشکیل دهند.

کتاب تازه

استفاده از ابزارهای تجاری برای مقابله با تغییرات آب و هوایی^۲

اخیراً کتاب "استفاده از ابزارهای تجاری برای مبارزه با تغییرات آب و هوایی" نوشته جنیفر هیلمن و لوریان دامین منتشر شده است. این کتاب، به دغدغه مهم و شایع کنونی در قبال تجارت و تغییرات اقلیمی می‌پردازد. نکات کلیدی کتاب را به صورت ذیل می‌توان خلاصه کرد:

۱. چالش‌های استفاده از ابزارهای تجاری برای مبارزه با تغییرات آب و هوایی عبارتند از:

1 -UNCTAD. (2023). Twin transition for global value chains: Green and digital. Technology and Innovation Report 2023.

2 -Jennifer Hillman and Lorriane Damian, Using Trade Tools to Fight Climate Change, Center on Inclusive Trade and Development.

- سیستم تجارت بین‌المللی به منظور ترویج تجارت آزاد طراحی شده است. این سیستم می‌تواند با سیاست‌های آب‌وهوایی که تجارت را محدود می‌کند، در تضاد باشد.
- نگرانی‌هایی در این مورد وجود دارد که اتخاذ سیاست‌های آب‌وهوایی، می‌تواند به اختلافات تجاری و حمایت‌گرایی منجر شود.
- کشورهای درحال توسعه ممکن است به ویژه در برابر تأثیرات منفی سیاست‌های آب‌وهوایی آسیب‌پذیر باشند.

۲. فرصت‌های استفاده از ابزارهای تجاری برای مبارزه با تغییرات آب و هوایی عبارتند از:

- تجارت می‌تواند به ترویج انتشار فناوری‌های پاک و توسعه بازارهای جدید برای کالاها و خدمات کم‌کربن کمک کند.
- می‌توان در انعقاد موافقت‌نامه‌های تجاری، به تعیین استانداردهای مشترک برای سیاست‌های آب‌وهوایی و ایجاد انگیزه برای همکاری کشورها در زمینه اقدامات اقلیمی توجه نمود و این موارد را در توافق‌نامه گنجانده.
- از قوانین تجاری می‌توان برای جلوگیری از استفاده کشورها از تجارت به عنوان راهی برای تضعیف سیاست‌های آب‌وهوایی استفاده کرد.

۳. راه‌های استفاده از ابزارهای تجاری برای مبارزه با تغییرات آب و هوایی:

- استفاده از توافق‌نامه‌های تجاری به منظور تعیین استانداردهای مشترک برای طراحی و اجرای سیاست‌های آب و هوایی.
- استفاده از قوانین تجاری به منظور ممانعت از استفاده کشورها از تجارت به عنوان راهی برای تضعیف سیاست‌های آب و هوایی.
- استفاده از تجارت برای ترویج انتشار فناوری‌های پاک و توسعه بازارهای جدید برای کالاها و خدمات کم‌کربن.
- پرداختن به نگرانی‌های کشورهای درحال توسعه در مورد اثرات منفی سیاست‌های آب و هوایی.